

Beleid kleinschalige windturbines

GEMEENTE SLOCHTEREN

Datum: december 2015
Versie: vaststelling

Beleid kleinschalige windturbines

Gemeente Menterwolde
Afdeling Beleid

Gemeente Slochteren
Backoffice Bouwen, Wonen en Bedrijven

Datum: december 2015
Versie: vaststelling

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel.....	5
1.2 Procedure.....	5
2. Beleidskader.....	7
2.1 Landelijke regelgeving	7
2.2 Huidig beleid provincie Groningen	8
2.3 Huidig beleid gemeente Menterwolde.....	9
2.4 Huidig beleid gemeente Slochteren	10
3. Uitgangspunten	11
3.1 Duurzame energie.....	11
3.2 Kleinschalige windturbines.....	11
3.3 Reikwijdte	13
3.4 Hardheidsclausule.....	13
4. Toetsingskader kleinschalige windturbines	15
4.1 Criteria.....	15
4.2 Toelichting criteria.....	16
Begrippenlijst	19
Wijze van meten	21
Bijlage 1: Kaart Menterwolde.....	23
Bijlage 2: Kaart Slochteren	25
Bijlage 3: Nota inspraak en overleg.....	27

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Zowel de gemeente Menterwolde als de gemeente Slochteren heeft de wens om beleid te ontwikkelen voor kleinschalige windturbines. Vooruitlopend op de gemeentelijke herindeling hebben beide gemeentes gezamenlijk voorliggende beleidsnotitie opgesteld.

Voor de gemeente Hoogezand, tevens partner in de gemeentelijke herindeling, heeft voorliggend onderwerp geen prioriteit. Mogelijk wordt in een later stadium aangehaakt.

Aanleiding gemeente Menterwolde

De gemeenteraad van Menterwolde heeft op 24 mei 2012 het bestemmingsplan 'Meeden' vastgesteld. Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan heeft de raad unaniem een amendement aangenomen, waarin hij stelt dat hij binnen de gehele gemeente de ruimte wil bieden voor het plaatsen van kleinschalige windturbines. Op deze manier wordt bijgedragen aan duurzame initiatieven binnen de gemeente.

Om aan de wens van de gemeenteraad te voldoen is in de bestemmingsplannen een regeling opgenomen waarmee via een omgevingsvergunning medewerking verleend kan worden aan het oprichten van een kleinschalige windturbine met een bouwhoogte van maximaal 15 meter. Deze regeling is in de voorliggende beleidsnotitie verder uitgewerkt.

Aanleiding gemeente Slochteren

In 2014 is in Slochteren een vergunning voor een prototype kleinschalige windturbine (HAT type) aangevraagd, door de jonge ondernemers van EAZ Wind. In samenwerking met de regio heeft EAZ Wind in eigen huis een nieuwe technologie ontwikkelt en toegepast op een eigen windmolen die bijzonder rendabel is. Deze windmolen is door de toegankelijke schaal en de natuurlijke uitstraling goed in te passen in het landschap en bij uitstek geschikt voor plaatsing bij (agrarische) bedrijven. De lokale productie en het technologische karakter zorgt voor extra werkgelegenheid en kennisontwikkeling in de regio. Dit type windturbine past nu niet in de geldende bestemmingsplannen, maar het college heeft een omgevingsvergunning afgegeven om af te wijken van het bestemmingsplan voor de eerste 2 testopstellingen. Met het voorliggende beleid kan aan dit type kleinschalige windturbine meer ruimte worden geboden. Dit is ook in lijn met het collegeprogramma om ruimte te geven aan duurzame energie.

Doelstelling

Voorliggende beleidsnotitie heeft tot doel om te komen tot criteria voor het plaatsen van kleinschalige windturbines. Deze criteria worden verwerkt in een toetsingskader. Het toetsingskader kan gebruikt worden om te toetsen of medewerking aan een binnenplanse afwijkingsprocedure of een buitenplanse kleine afwijkingsprocedure voor het plaatsen van een kleinschalige windturbine mogelijk is.

Leeswijzer

In de voorliggende beleidsnotitie zijn beleidsregels opgenomen die als kader gebruikt kunnen worden bij de toetsing van een aanvraag voor het plaatsen van een kleinschalige windturbine. In de beleidsnotitie wordt allereerst ingegaan op de aanleiding en procedure. In hoofdstuk 2 staat het beleidskader en op de geldende regelingen met betrekking tot kleinschalige windturbines. Hierbij komt het landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid aan bod. In hoofdstuk 3 komen de uitgangspunten aan bod. Eerst wordt een korte omschrijving gegeven van duurzame energie. Daarnaast wordt ingegaan op het begrip kleinschalige windturbines en de verschillende varianten daarvan. De beleidsnotitie wordt afgesloten met een toetsingskader voor kleinschalige windturbines.

1.2 Procedure

Het ontwerp 'Beleid kleinschalige windturbines' wordt op grond van de Inspraakverordening zes weken ter inzage gelegd. Ingezetenen en belanghebbenden van Menterwolde en Slochteren hebben hierbij de mogelijkheid een inspraakreactie in te dienen. Daarnaast is het ontwerp beleid voor overleg toegezonden aan de overlegpartners. De ingekomen inspraak- en overlegreacties zijn opgenomen bij de 'Nota van inspraak, overleg en ambtelijke wijzigingen' (zie bijlage 3). In deze nota is ingegaan op de inhoud van de ingekomen reacties, waarbij deze tevens wordt voorzien van een gemeentelijke reactie.

Het 'Beleid kleinschalige windturbines' wordt in Menterwolde en in Slochteren vastgesteld en verwerkt in de bestemmingsplannen. Totdat het 'Beleid kleinschalige windturbines' is opgenomen in de bestemmingsplannen, worden aanvragen voor een kleinschalige windturbines afgehandeld binnen de spelregels van de vigerende bestemmingsplannen.

2. Beleidskader

2.1 Landelijke regelgeving

Een groot deel van de voorwaarden die gelden voor kleinschalige windturbines vloeien voort uit landelijke regelgeving. Met name op het gebied van bouw en milieu zijn de nodige eisen van toepassing. Hier is geen ruimte voor eigen beleid; een kleinschalige windturbine moet voldoen aan de landelijke regelgeving.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Een kleinschalige windturbine is een bouwwerk. Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is voor de realisering van een bouwwerk een omgevingsvergunning vereist. De enige uitzondering op deze regel vormt de categorie bouwactiviteiten en planologische gebruiksactiviteiten, die zijn opgenomen in het Besluit omgevingsrecht (Bor) en waarvoor geen omgevingsvergunning is vereist. Kleinschalige windturbines met een bouwhoogte van maximaal 15 meter, is niet in dit besluit opgenomen. Dat betekent dat voor de plaatsing van een kleinschalige windturbine altijd een omgevingsvergunning is vereist.

Bouwbesluit

Het Bouwbesluit is een uniforme landelijke regeling op basis van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). In dit besluit staan algemene regels en voorwaarden waaraan een bouwwerk moet voldoen. Het betreft hierbij zowel eisen die gesteld worden aan de constructie en de veiligheid van het gehele bouwwerk als normen waaraan de verschillende componenten moeten voldoen. Toetsing aan het Bouwbesluit levert in de praktijk geen problemen op, omdat de aanvrager veelal eenvoudig kan aantonen middels het aanleveren van de juiste informatie dat voldaan wordt aan de technische voorschriften (bijvoorbeeld t.a.v. de constructie).

Bouwverordening / Besluit omgevingsrecht

In de Bouwverordening en in het Besluit omgevingsrecht (Bor) zijn met name eisen gesteld aan de situering van bouwwerken en de toegestane hoogte. Kleinschalige windturbines worden niet expliciet genoemd in de Bouwverordening en het Bor.

Wet milieubeheer

De definitie van een inrichting in de Wet milieubeheer (Wm) is: "elke door de mens bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid die binnen een zekere begrenzing pleegt te worden verricht". De bepalingen van de Wm zijn slechts van toepassing op inrichtingen die worden beschreven in het Besluit omgevingsrecht (Bor) hoofdstuk 2, § 2.1, artikel 2.1.

Met ingang van 1 januari 2011 is nieuwe regelgeving voor windturbines in werking getreden. Met de wijziging van de algemene regels van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) en het Besluit omgevingsrecht (Stb. 2010, nr. 749) is beoogd om voor zover mogelijk alle windturbines onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit te brengen. Het oprichten en in werking hebben van een windturbine valt normaal gesproken onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit en is op basis hiervan meldingsplichtig. Daarnaast worden hieraan regels gesteld, de belangrijkste zijn hieronder uitgewerkt.

Geluid

Voor de geluidsnormen wordt, om de hinder voor omwonenden zo veel als mogelijk te beperken, aansluiting gezocht bij de geluidsnormen van het Activiteitenbesluit. Het totale geluidniveau wat een inrichting maximaal mag produceren op de gevel van omwonenden en andere geluidgevoelige objecten is opgenomen in het Activiteitenbesluit. Een windturbine of een combinatie van windturbines moet, ten behoeve van het voorkomen of beperken van geluidhinder, voldoen aan de norm zoals is aangegeven in het Activiteitenbesluit.

Slagschaduw, hinder

In het activiteitenbesluit zijn ook regels voor het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering opgenomen. Voor bepaalde situaties is het nodig dat een windturbine is voorzien van een automatische stilstandvoorziening, die de windturbine afschakelt als er slagschaduw optreedt bij gevoelige objecten.

Dit is nodig als:

- de afstand tussen de windturbine en de gevoelige objecten minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en;
- gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw kan optreden en;
- als er in de door de slagschaduw getroffen gevels van gevoelige objecten ramen aanwezig zijn.

De afstand wordt bepaald van een punt op ashoogte van de windturbine tot de gevel van het gevoelige object. Het bevoegd gezag kan met betrekking tot het in werking hebben van een kleinschalige windturbine aanvullende maatwerkvoorschriften stellen, ten behoeve van het voorkomen of beperken van hinder door slagschaduw en lichtschildering.

Flora- en faunawet

De Flora- en Faunawet is ingesteld ter bescherming en behoud van alle in het wild levende inheemse planten- en diersoorten. In deze wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet mogen worden gedood, gevangen of verontrust. Beschermde planten mogen niet worden geplukt, uitgestoken of verzameld. Deze wet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige gevolgen voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Van het verbod op schadelijke handelingen kan onder voorwaarden worden afgeweken, in dat geval kan een ontheffing worden verleend. Voor alle soorten geldt een algemene zorgplicht, wat inhoudt dat men zorgvuldig om moet gaan met de flora en fauna ter plaatse. Deze zorgplicht geldt ook als er een ontheffing is verleend voor de beschermde soorten.

Bij elke aanvraag voor plaatsing van een kleine windturbine zal per locatie gekeken moeten worden of de Flora- en Faunawet van toepassing is. Wanneer dit het geval is, zal de initiatiefnemer een ontheffing moeten aanvragen bij het Ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie.

2.2 Huidig beleid provincie Groningen

Op 17 juni 2009 hebben Provinciale Staten het *Provinciaal Omgevingsplan* (POP) 2009-2013 vastgesteld. Het POP bevat het provinciaal beleid voor de fysieke leefomgeving in de provincie Groningen. Het POP is strategisch van aard en gaat over de kwaliteit, de inrichting en het beheer van de leefomgeving. Ter uitvoering van het beleid uit het POP is op 17 juni 2009 eveneens de *Provinciale Omgevingsverordening* (POV) vastgesteld. Aanvullingen en wijzigingen zijn vastgesteld op 2 februari 2011, 9 maart 2011 en 20 maart 2013. De POV bevat onder meer algemene regels voor de inhoud van bestemmingsplannen. Deze regels moeten bewerkstelligen dat provinciale ruimtelijke belangen doorwerken op het lokale niveau.

In de POV is bepaald dat een bestemmingsplan niet mag voorzien in de plaatsing van nieuwe windturbines met een ashoogte van 15 meter of meer. Tot 15 meter is er geen provinciaal belang en heeft de gemeente beleidsvrijheid. Voorliggende beleidsnotitie past binnen deze regels.

Door de provincie wordt gewerkt aan een nieuwe 'Omgevingsverordening Provincie Groningen 2015'. De ontwerp verordening is op 16 maart 2015 ter inzage gelegd. In de ontwerp verordening is de regeling voor kleinschalige windturbines ongewijzigd. De gemeente Menterwolde en de gemeente Slochteren hebben beide een zienswijze ingediend. Hierbij is door de gemeente Slochteren onder andere een opmerking gemaakt over kleinschalige windturbines. Slochteren stelt voor om kleinschalige windturbines ook buiten het agrarisch bouwperceel via een eenvoudige en snelle procedure mogelijk te maken.

Door voorwaarden op te nemen als een goede landschappelijke inpassing en een maximale afstand van bestaande bebouwing blijft het principe van 'concentratie van agrarische bebouwing' overeind. Versoepeling van deze regels sluit draagt bij aan het provinciale doel van het streven naar een duurzame energievoorziening. De gemeente Menterwolde heeft geen opmerkingen gegeven over kleinschalige windturbines.

Vanwege de bestuurswisseling is er een nieuwe ontwerp verordening (ten opzichte van april 2015) in voorbereiding. Hierin is ook het nieuwe collegeprogramma in meegenomen, waarin onder andere meer beleidsruimte aan gemeenten wordt voorgesteld. Het nieuwe ontwerp wordt naar verwachting begin 2016 in procedure gebracht.

2.3 Huidig beleid gemeente Menterwolde

Het huidige ruimtelijk beleid ten aanzien van kleinschalige windturbines in de gemeente Menterwolde is opgenomen in de structuurvisie en de bestemmingsplannen.

Structuurvisie Menterwolde

Door Menterwolde wordt gewerkt aan een Structuurvisie. Het voorontwerp is inmiddels gereed.

In de Structuurvisie is opgenomen dat Menterwolde oog heeft voor duurzaamheid. We leven nu, maar hebben ook rekening te houden met wat we achterlaten. Ook al is er in Menterwolde over het algemeen sprake van een gezond leefmilieu, het belang van duurzame ontwikkeling is zonneklaar. Hierbij kan duurzaamheid worden toegepast op allerlei beleidsterreinen.

In het buitengebied zijn er bijvoorbeeld kansen voor de combinatie van landschapsonderhoud, agrarische natuurelementen, de teelt van energiegewassen en de opwekking van duurzame energie, zoals zonnepanelen en de plaatsing van kleine windturbines. Daarnaast zijn er in de kernen mogelijkheden voor kleinschalige windturbines.

Bestemmingsplan voor het buitengebied

Een kleinschalige windturbine betreft een 'overig ander bouwwerk'. In het bestemmingsplan Buitengebied is bepaald dat er geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwwerken mogen worden gebouwd.

Ten behoeve van de bouw van een kleinschalige windturbines is een afwijkingsmogelijkheid opgenomen. Via een omgevingsvergunning kan medewerking verleend worden aan het oprichten van een windturbine met een bouwhoogte van maximaal 15 meter. Hierbij geldt dat een windturbine binnen het bouwvlak moet worden gebouwd en dat met een erfinrichtingsplan moet worden aangetoond dat de ontwikkeling op een zorgvuldige wijze landschappelijk wordt ingepast. Daarnaast mag geen onevenredige afbreuk worden gedaan aan de:

- milieusituatie;
- woonsituatie;
- natuurlijke en landschappelijke waarden;
- gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Tevens moet rekening gehouden worden met de aspecten van externe veiligheid.

Bestemmingsplannen voor de dorpen

De bestemmingsplannen voor de dorpen bieden mogelijkheden voor de bouw van een bouwwerk geen gebouw zijnde, waartoe een kleinschalige windturbine wordt gerekend. De regels voor een bouwwerk geen gebouw zijnde verschilt per bestemmingsplan, concrete bestemming en de locatie.

In de bestemmingsplannen voor Meeden, Zuidbroek en Muntendam is ten behoeve van de bouw van een kleinschalige windturbines een afwijkingsmogelijkheid opgenomen. Via een omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag medewerking verlenen aan het oprichten van een windturbine met een bouwhoogte van maximaal 15 meter. Hierbij geldt dat een windturbine binnen het bouwvlak moet worden gebouwd en dat een landschappelijk verantwoorde inpassing moet zijn gewaarborgd. Daarnaast mag geen onevenredige afbreuk worden gedaan aan de:

- gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- het woon- en leefklimaat;
- het bebouwingsbeeld;
- landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden;
- de verkeersveiligheid.

De hiervoor beschreven afwijkingsmogelijkheid is niet opgenomen voor Noordbroek. Het bestemmingsplan Noordbroek is namelijk vastgesteld voor het amendement van de gemeenteraad over kleinschalige windturbines. In Noordbroek kan via een buitenplanse afwijking medewerking worden verleend aan een kleinschalige windturbine. Hierbij worden dezelfde voorwaarden gehanteerd als in de rest van de dorpen.

Welstand

Voor het oprichten van een kleinschalige windturbine is een omgevingsvergunning vereist. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning moet op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) getoetst worden aan de welstandeisen. De welstandscriteria zijn opgenomen in de 'Welstandsnota 2004' van de gemeente Menterwolde.

In de welstandsnota zijn nog geen specifieke toetsingscriteria opgenomen voor kleinschalige windturbines. Deze moeten dan ook getoetst worden aan de algemene criteria. In de algemene criteria is onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

- relatie tussen vorm, gebruik en constructie;
- relatie tussen bouwwerk en omgeving;
- betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context;
- evenwicht tussen helderheid en complexiteit;
- schaal en maatverhoudingen;
- materiaal, textuur, kleur en licht.

2.4 Huidig beleid gemeente Slochteren

De gemeente Slochteren heeft op dit moment geen beleid voor kleinschalige windturbines of andere duurzame energievormen. In de Toekomstvisie en de Structuurvisie Buitengebied is wel aandacht voor duurzaamheid in algemene zin. Ondanks het ontbreken van concreet beleid vormen de huidige structuurvisie en bestemmingsplan wel het kader om aanvragen aan te toetsen.

Structuurvisie

Op basis van de Toekomstvisie Land van Slochteren (2008) wordt gestreefd naar een gemeente waar mensen graag duurzaam wonen, werken en leven. Dit standpunt is verder uitgewerkt in de Nota Duurzaamheid die van toepassing is geweest voor de periode 2010-2013. Het beleid heeft de focus op het verduurzamen van de woningvoorraad, het stimuleren van duurzaam ondernemen en kleinschalig (duurzaam) toerisme in het buitengebied.

Bestemmingsplannen voor het buitengebied

Een kleinschalige windturbine betreft een 'overig ander bouwwerk'. In de bestemmingsplannen Buitengebied is de toegestane hoogte hiervan vastgelegd op 5 meter.

Bestemmingsplannen voor de dorpen

Een kleinschalige windturbine betreft een 'overig ander bouwwerk'. In de verschillende bestemmingsplannen is de toegestane hoogte hiervan vastgelegd op 5 meter.

Welstand

Voor het oprichten van een kleinschalige windturbine is een omgevingsvergunning vereist. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning moet op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) getoetst worden aan de welstandeisen. De welstandscriteria zijn opgenomen in de 'Welstandsnota 2015' van de gemeente Slochteren.

In de welstandsnota zijn (nog) geen specifieke toetsingscriteria opgenomen voor kleinschalige windturbines. Deze moeten dan ook getoetst worden aan de algemene criteria. In de algemene criteria is onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

- relatie tussen vorm, gebruik en constructie;
- relatie tussen bouwwerk en omgeving;
- betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context;
- evenwicht tussen helderheid en complexiteit;
- schaal en maatverhoudingen;
- materiaal, textuur, kleur en licht.

3. Uitgangspunten

3.1 Duurzame energie

De kleinschalige windturbines vallen onder de zogenaamde duurzame energiebronnen. Duurzame energie helpt klimaatverandering tegen te gaan en voorkomt dat energie 'op' raakt. De bekendste duurzame energiebronnen zijn windkracht, waterkracht en zonlicht. Andere bronnen zijn biomassa, aardwarmte en warmte uit onze omgeving (zoals in lucht en bodem).

Duurzame energie helpt klimaatverandering tegen te gaan, doordat bij de productie van duurzame energie minder van het broeikasgas CO₂ vrijkomt. Het omzetten van zonlicht in elektriciteit, of het opwarmen van water met warmte uit de aardkorst, levert helemaal geen CO₂ op. Voor de productie van zonnecellen en andere duurzame energievoorzieningen zoals windmolens of warmtepompen, is wel energie nodig uit fossiele brandstoffen. In vergelijking met conventionele bronnen drukt de productie van duurzame energie echter minder zwaar op het milieu. Bij de productie van 1 kWh elektriciteit uit kolen ontstaat minstens 850 gram CO₂; 1 kWh stroom uit zonlicht levert maar 50 gram op.

Voordeel van duurzame energie is verder dat de bronnen niet op raken: wind, zonlicht en warmte diep onder de aardkorst, zijn er altijd. Energie uit biomassa maakt gebruik van organische materialen zoals groente- fruit- en tuinafval, hout en palmolie. Het kost wat tijd om die weer te telen of produceren, maar in principe groeien die 'bronnen' in relatief korte tijd weer aan. De vorming van de fossiele brandstoffen in hoeveelheden zoals die we nu gebruiken, kost miljoenen jaren. Daarom heten ze in de praktijk eindige bronnen: als ze op raken, kunnen we niet wachten op de vorming van nieuwe olie, aardgas of steenkool.

3.2 Kleinschalige windturbines

Kleinschalige windturbines maken het mogelijk om windenergie te benutten voor elektriciteitsopwekking op locaties in de gebouwde omgeving, de landelijke omgeving en op industriegebieden. De opgewekte elektriciteit wordt ter plekke verbruikt of terug geleverd aan het net. De toepassing van kleinschalige windturbines in de gebouwde omgeving is relatief nieuw en nog sterk in ontwikkeling. Hoewel enkele aanbieders al meer dan 20 jaar bestaan, begeeft de meerderheid van de producenten zich pas sinds enkele jaren op de markt. Kleinschalige windturbines zijn in veel verschillende modellen en maten beschikbaar. De windturbines zijn te verdelen in Horizontale As Turbines (HAT type), Verticale As Turbines (VAT type) en bijzondere types.

Horizontale As Turbines (HAT type)

Voor een HAT type is de optimale stand naar de wind toe, de turbine zoekt zelf deze stand op met behulp van een staart of kruimotor. Hierdoor zijn locaties met een constante windrichting het meest geschikt voor dit type.

Afbeelding: Horizontale As Turbines (HAT type)

Verticale As Turbines (VAT type)

VAT types zijn turbines die geschikt zijn voor een turbulente omgeving, door hun omgeving staan deze turbines altijd in de juiste positie ten opzichte van de wind. Hierdoor hoeft de turbine niet constant met de wind mee te draaien. Bepaalde turbines kunnen zowel horizontale als verticale luchtstromen benutten. Daardoor bereiken ze bij toepassing op hoge gebouwen een hoger rendement.

Afbeelding: Verticale As Turbines (VAT type)

Bijzondere Horizontale As Turbines (of horizontaal geplaatste VAT-turbines)

Door voortschrijdende technologische ontwikkelingen komen er steeds nieuwe type turbines bij. Hieronder staan 3 voorbeelden van turbines die een horizontale as hebben maar geen wieken en hierdoor meer de verschijningsvorm van een VAT turbine hebben (horizontaal geplaatst). Deze bijzondere HAT-turbines worden dan ook gelijk geschaard met de categorie VAT-turbines.

Afbeelding: Bijzondere turbines: energyball turbine (linksboven) , windwall (rechtsboven) en ridge blade (onder)

3.3 Reikwijdte

Deze beleidsnotitie heeft betrekking op de kleinschalige windturbines die gebruikt wordt voor de energievoorziening van de locatie waar hij geplaatst wordt. De kleinschalige windturbine is ondersteunend aan het gebruik dat volgens het bestemmingsplan voor de betreffende locatie toelaatbaar is. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om het leveren van energie voor het ter plaatse aanwezige bedrijf of woning. Het leveren van stroom aan meerdere huishoudens (bijvoorbeeld namens een energie coöperatie) valt hier ook onder, mits voor eigen gebruik en zonder winstoogmerk.

Commercieel gebruik valt niet onder de reikwijdte van voorliggend beleid. Deze vorm van toepassing van kleinschalige windturbines is niet ondersteunend aan de hoofdfunctie en wordt gezien als zelfstandige activiteit. Verzoeken met een dergelijke toepassing van kleinschalige windturbines worden apart beoordeeld.

3.4 Hardheidsclausule

De gemeente behoudt zich het recht voor om in bijzondere gevallen af te wijken van voorliggend 'Beleid kleinschalige windturbines'. Uitzonderingen worden voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders. In gevallen waarin voorliggend beleid niet voorziet, beslist het college van burgemeester en wethouders.

4. Toetsingskader kleinschalige windturbines

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het toetsingskader. In het toetsingskader zijn de criteria opgenomen voor de plaatsing van een kleinschalige windturbine. Het kader is geldig voor het gehele grondgebied van de gemeente en wordt gebruikt om te toetsen of medewerking aan een binnenplanse afwijkingsprocedure of een buitenplanse (kleine) afwijkingsprocedure voor het plaatsen van een kleinschalige windturbine mogelijk is.

4.1 Criteria

A Kleinschalige windturbines moeten aan de volgende **ruimtelijke voorwaarden** voldoen:

1. Een kleinschalige windturbine wordt geplaatst binnen een bouwvlak of:
  - het daarbij behorende bouwperceel;
  - de 'wro zone - ontheffingsgebied', mits tegelijk de bijbehorende afwijking kan worden verleend;
  - binnen een afstand van 25 meter vanaf het bouwvlak, mits niet geplaatst achter het perceel van een derde en passend binnen het provinciaal beleid. Een positief advies van een onafhankelijke deskundige op het gebied van landschap en stedenbouw is daarbij een vereiste.
2. Voor de maatvoering van kleinschalige windturbines gelden de volgende regels:
  - de rotordiameter van een VAT type bedraagt maximaal 2 meter;
  - bij plaatsing op het maaiveld bedraagt de ashoogte van een kleinschalige windturbine maximaal 15 meter;
  - bij plaatsing op een gebouw mag de hoogte van een windturbine niet meer dan 1/3 van de bouwhoogte van het gebouw bedragen, tot een maximum van 5 meter;
3. Voor een kleinschalige windturbine gelden de volgende afstandscriteria:
  - De onderlinge afstand tussen kleinschalige windturbines bedraagt minimaal 3 keer de rotordiameter.
  - De afstand tussen een kleinschalige windturbine en de bijbehorende bebouwing bedraagt maximaal 100 meter.
  - De afstand tussen een kleinschalige windturbine en gasinfrastructuur welke is opgenomen in het bestemmingsplan, bedraagt minimaal 25 meter.
4. Binnen bestaand stedelijk gebied, zoals aangegeven op de kaarten in de bijlagen 1 en 2, zijn geen wiekturbines (HAT type) toegestaan. Uitzondering hierop vormen de terreinen zoals aangegeven op de kaart in de bijlagen 1 en 2. In deze gebieden zijn wiekturbines (HAT type) wel toegestaan.
5. Kleinschalige windturbines (HAT type en VAT type) zijn niet toegestaan in de gebieden 'natuur, groen, bos en water en een 'beschermd dorpsgezicht', zoals aangegeven op de kaarten in de bijlagen 1 en 2. Uitzondering hierop vormen kleinschalige windturbines voor waterhuishoudkundige doeleinden tot een ashoogte van maximaal 10 meter.

B Kleinschalige windturbines moeten aan alle **relevante wet- en regelgeving** voldoen, waarbij in ieder geval geldt dat:

1. De kleinschalige windturbine voldoet aan de van toepassing zijnde eisen uit het Bouwbesluit.
2. De kleinschalige windturbine voldoet aan de van toepassing zijnde eisen van het Activiteitenbesluit, waaronder de geluidsnormen.
3. Bij elke aanvraag voor plaatsing van een kleinschalige windturbine wordt zo nodig rekening gehouden met de (aanvullende) regels uit het geldende bestemmingsplan.
4. Bij elke aanvraag voor plaatsing van een kleinschalige windturbine wordt per locatie gekeken of de Flora- en Faunawet van toepassing is.
5. De te plaatsen kleinschalige windturbine voldoet aan de ter plaatse geldende welstandsnota. Indien de kleinschalige windturbine wordt geplaatst op of bij een Rijksmonument, beeldbepalend pand of karakteristiek pand wordt alleen medewerking verleend bij een positief advies van een onafhankelijke deskundige op het gebied van landschap en stedenbouw.
6. De aanvrager van de kleinschalige windturbine is bereid een planschadeovereenkomst aan te gaan met de gemeente.
7. De kleinschalige windturbine is, voor zover mogelijk, voorzien van het Kleinwind-keurmerk of een daarmee gelijk te stellen keurmerk.

4.2 Toelichting criteria

RUIMTELIJKE VOORWAARDEN

A.1 - Plaatsing binnen bouwvlak.

Als algemene regel geldt dat een kleinschalige windturbine geplaatst moet worden binnen een bouwvlak. Dit om het open landschap -met name het buitengebied- niet te vervuilen met de kleinschalige windturbines. Hierdoor sluiten de turbines aan bij de bestaande bebouwing en wordt de visuele hinder beperkt. Daarnaast wordt bij plaatsing in het bouwvlak voorkomen dat een windturbine wordt gebouwd in bijvoorbeeld landschappelijk waardevol open gebied, een natuurgebied of structureel groen. Binnen de bestemmingen 'Natuur', 'Groen', 'Bos' en 'Water' zijn namelijk geen bouwvlakken opgenomen in het bestemmingsplan. Uitzondering hierop vormen kleinschalige windturbines voor waterhuishoudkundige doeleinden, zie criteria A.6.

Daarnaast kan een kleinschalige windturbine geplaatst worden binnen het bij een bouwvlak behorende bouwperceel. Een bouwperceel is een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels van het bestemmingsplan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

Verder kan een kleinschalige windturbine geplaatst worden in de 'wro zone - ontheffingsgebied', mits tegelijk de bijbehorende afwijking kan worden verleend. Bij een deel van de agrarische bedrijven in het buitengebied is namelijk naast het bouwvlak een zone in aansluiting op het bouwvlak als 'ontheffingsgebied' of 'afwijkingsgebied' aangeduid. In deze gebieden is nieuwe agrarische bebouwing, inclusief kleinschalige windturbines, onder voorwaarden toegestaan.

Tevens kan een kleinschalige windturbine geplaatst worden binnen een afstand van 25 meter vanaf het bouwvlak, mits niet geplaatst achter het perceel van een derde en passend binnen het provinciaal beleid. Als er bij bijvoorbeeld een agrarisch bedrijf of woning binnen het bouwvlak ruimtelijke beperkingen zijn voor plaatsen van een windturbine, is het mogelijk om af te wijken van het bestemmingsplan en kleinschalige windturbines tot maximaal 25 meter buiten het bouwvlak toe te staan. Een positief advies van een onafhankelijke deskundige op het gebied van landschap en stedenbouw is daarbij een vereiste.

A.2 - Maximale maatvoering.

De rotordiameter van een VAT type bedraagt maximaal 2 meter. Deze afstand is afgeleid uit het Activiteitenbesluit. Vanaf een rotordiameter van 2 meter of meer is een kleinschalige windturbine op grond van het Activiteitenbesluit namelijk een inrichting. Een VAT type is ontwikkeld voor toepassing in stedelijk gebied. Door de maximale rotordiameter aan te houden wordt het kleinschalige karakter van het VAT type gewaarborgd.

Bij plaatsing op het maaiveld bedraagt de ashoogte van een kleinschalige windturbine maximaal 15 meter. Deze maat is een harde grens binnen de Omgevingsverordening van de provincie Groningen. Voor bouwwerken, geen gebouwen zijde, heeft de gemeente tot 15 meter beleidsvrijheid

Bij plaatsing op een gebouw mag de hoogte van een windturbine niet meer dan 1/3 van de bouwhoogte van het gebouw bedragen, tot een maximum van 5 meter. Hierdoor is een goede samenhang en verhouding met de afmetingen van het gebouw gewaarborgd.

A.3 - Afstandscriteria.

De onderlinge afstand tussen kleinschalige windturbines bedraagt minimaal 3 keer de rotordiameter. Hierdoor wordt voorkomen dat een veelheid aan turbines op een kleine ruimte worden geplaatst. De afstand komt voort uit een handreiking van de VNG en is afgeleid van de minimale onderlinge afstand tussen de 'grote' windturbines. Hiervoor geldt een onderlinge afstand van 5 keer de rotordiameter.

Verder bedraagt de afstand tussen een kleinschalige windturbine en de bijbehorende bebouwing maximaal 100 meter. Binnen een bestemmingsplan kunnen grote bouwblokken worden toegestaan, zonder dat deze -al- volledig bebouwd zijn. Om de visuele hinder van kleinschalige windturbines te beperken is de afstand tussen de windturbine en de bijbehorende bebouwing maximaal 100 meter. Daarnaast zijn in het buitengebied een aantal bouwvlakken aanwezig die -nog- onbebouwd zijn. Dit zijn bijvoorbeeld de voormalige locaties van de NAM.

Op of rondom deze bouwvlakken is geen omliggende bebouwing aanwezig, ze liggen in het open landschap. Door de afstandsvoorwaarde tot bebouwing wordt voorkomen dat op deze locaties een kleinschalige windturbine wordt gebouwd.

De afstand tussen een kleinschalige windturbine en gasinfrastructuur welke is opgenomen in het bestemmingsplan, bedraagt minimaal 25 meter. In het bestemmingsplan is namelijk alle planologisch relevante gasinfrastructuur opgenomen. Indien een kleinschalige windturbine buiten de 25 meter afstand wordt gerealiseerd, heeft de plaatsing van de windturbine geen effect op de veilige ligging en integriteit van de gasinfrastructuur.

A.4 - Geen wiekturbines in bestaand stedelijk gebied.

Om overlast te beperken worden geen wiekturbines (HAT type) toegestaan binnen het bestaand stedelijk gebied. Wiekturbines (HAT type) veroorzaken in de regel namelijk meer overlast op het gebied van geluid en slagschaduw.

In een aantal specifieke gebieden, zoals aangegeven op de kaartbijlagen, worden wiekturbines (HA type) wel toegestaan binnen het bestaande stedelijke gebied. Dit is passend gezien de functie en het stedenbouwkundig karakter van de gebieden. Bedrijventerreinen zijn hiervan een goed voorbeeld.

De begrenzing van het bestaand stedelijk gebied en het buitengebied is overgenomen uit de provinciale Omgevingsverordening. Deze indeling is maatgevend binnen de ruimtelijke ordening in Groningen en is daarom ook toegepast binnen deze beleidsregels en opgenomen in de kaartbijlagen.

A.5 - Geen kleinschalige windturbines in natuurgebieden en beschermd dorpsgezichten.

Om aantasting van de natuurgebieden te voorkomen worden hier geen kleinschalige windturbines (HAT type VAT type) toegestaan. Dit geldt ook voor eventuele bouwvlakken van woningen of andere panden - met bijbehorende bouwpercelen - die vallen binnen de aangegeven natuur, groen, bos en/of water gebieden. Hetzelfde geldt voor beschermde dorpsgezichten.

Op de kaartbijlagen zijn de gebieden weergegeven waar kleinschalige windturbines worden uitgesloten. In Menterwolde gaat het onder andere om Polder de Wieden. In Slochteren komt deze begrenzing grotendeels overeen met de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS).

Enige uitzondering hierop vormen kleinschalige windturbines voor waterhuishoudkundige doeleinden tot een ashoogte van maximaal 10 meter. Om aan natuurdoelen te voldoen zijn namelijk vaak (lokaal) hogere peilen nodig die afwijken van de omgeving. Vanwege het veelal ontbreken van elektriciteitsinfrastructuur heeft een kleine windturbine de voorkeur boven andere alternatieven. De maximale ashoogte van 10 meter is afgestemd met het waterschap.

WET- EN REGELGEVING

B.1 - Voldoen aan Bouwbesluit.

Een aanvraag voor een omgevingsvergunning moet op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) getoetst worden het Bouwbesluit. Dit geldt voor alle bouwwerken en dus ook voor de kleinschalige windturbines.

B.2 - Voldoen aan Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling.

Een kleinschalige windturbine valt in veel gevallen onder de werking van het Activiteitenbesluit met bijbehorende regeling. In het Activiteitenbesluit en de regeling zijn onder andere geluidsnormen en normen over slagschaduw opgenomen. Hiermee wordt hinder voor omwonenden zoveel mogelijk voorkomen.

B.3 - Voldoen aan aanvullende regels bestemmingsplan.

Op grond van het geldende bestemmingsplan kunnen er op een locatie regels gelden, gericht op het veiligstellen van bepaalde ruimtelijke belangen, die plaatsing van een kleinschalige windturbine ongewenst maken of waarvoor nader onderzoek en/of toestemming van derden nodig is. Voorbeelden zijn regels op het gebied van externe veiligheid, waterhuishouding, archeologie en/of cultuurhistorie.

B.4 - Voldoen aan Flora- en Faunawet.

Deze voorwaarde komt rechtstreeks voort uit de Flora en Faunawet.

B.5 - Voldoen aan Welstandsnota / goede ruimtelijke kwaliteit.

Een aanvraag voor een omgevingsvergunning moet op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) getoetst worden aan de welstandeisen. Dit geldt voor alle bouwwerken en dus ook voor de kleinschalige windturbines.

Een Rijksmonument, beeldbepalend pand of karakteristiek pand is beeldbepalend in de omgeving en heeft een bijzonder karakter. Dit beeld moet niet verstoord worden door het plaatsen van een kleinschalige windturbine. Een positief advies van een onafhankelijk deskundige op het gebied van landschap en stedenbouw is dan ook een vereiste.

B.6 - Planschade overeenkomst.

Indien wordt afgeweken van het geldende bestemmingsplan wordt standaard een planschadeovereenkomst gesloten met de betreffende aanvrager. Hiermee komen eventuele planschadekosten voor rekening van de aanvrager. Dit geldt voor alle afwijkingen van het bestemmingsplan en dus ook voor kleinschalige windturbines.

Wanneer de aanvrager geen planschadeovereenkomst wil aangaan, wordt er niet afgeweken van het geldende bestemmingsplan en geen vergunning verleend. Dit om financiële risico's te vermijden.

B.7 - Keurmerk.

De veiligheid van de omgeving mag, door de oprichting van een kleinschalige windturbine, niet in het geding komen. Door het ontbreken van een officiële certificering bestaan er nog geen veiligheidsrichtlijnen. Een eerste aanzet tot certificering wordt gegeven door de Nederlandse Beoordelingsrichtlijn. Deze richtlijn geeft onder andere inzicht in de veiligheid en de geluidsemissies van een kleinschalige windturbine. Wanneer een turbine de richtlijn kan doorstaan, ontvangt de turbine het zogenaamde Kleinwind-keurmerk.

Het voldoen aan het Kleinwind-keurmerk of een ander vergelijkbaar keurmerk geeft de gemeente handvat om aan te nemen dat het product veilig is en aan alle technische eisen van deze tijd voldoet.

Begrippenlijst

Bebouwing:

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Bestaand stedelijk gebied:

bestaand stedelijk gebied: gebied, vastgesteld door Gedeputeerde Staten op grond van artikel 4.20 van de provinciale omgevingsverordening.

Bouwperceel:

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels van het bestemmingsplan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

Bouwvlak:

Een in het bestemmingsplan opgenomen, geometrisch bepaald vlak, waarmee de gronden zijn aangeduid waarop ingevolge de regels van het bestemmingsplan bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten.

Bouwwerk:

Elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Gebouw:

Elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

HAT type:

De horizontale as turbines zijn 'traditionele' windturbines met twee, drie of meer wieken bevestigd aan een horizontale as. Bij Horizontale As Turbines (HAT type) ligt de as evenwijdig aan de richting van de wind, terwijl de wieken loodrecht op de richting van de wind staan.

Kleinschalige windturbine:

een bouwwerk voor het opwekken van elektrisch of thermisch vermogen uit wind, met een ashoogte van maximaal 15 meter.

Maaiveld:

De bovenkant van het terrein dat een gebouw/bouwwerk omgeeft, met dien verstande dat waar sprake is van een hellend of ongelijk maaiveld onder het 'aangrenzende maaiveld' wordt verstaan het maaiveld dat grenst aan de voorgevel van een gebouw.

VAT type:

Bij Verticale As Turbines (VAT type) staat de as loodrecht op de richting van de wind, terwijl de wieken/ bladen evenwijdig aan de as zijn bevestigd. Deze turbines vangen de wind die loodrecht op de wieken komt, ongeacht de richting. Bijzondere horizontale as-turbines zonder wieken vallen hier ook.

Wijze van meten

Ashoogte van een windturbine:

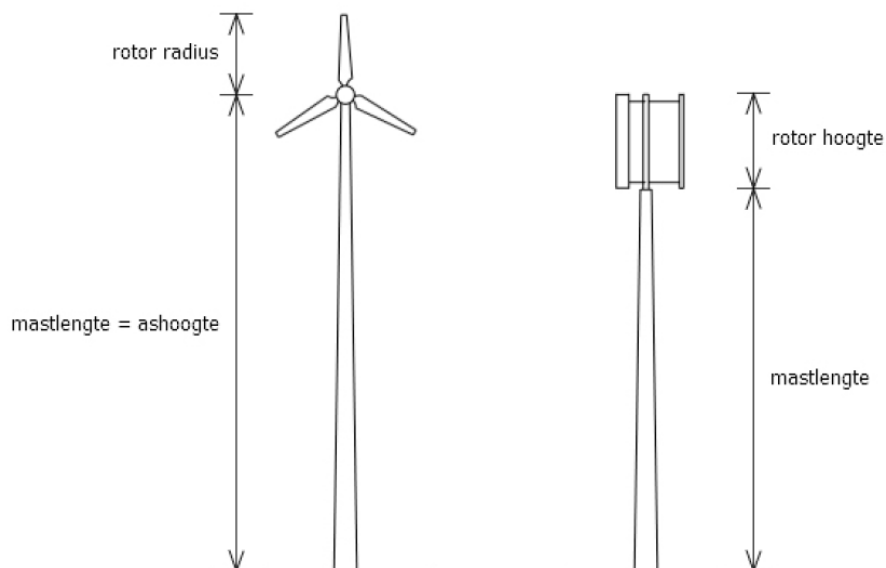
de hoogte gemeten vanaf het middelpunt van de as van de wieken tot aan het aansluitende afgewerkte terrein, met dien verstande dat in geaccidenteerd terrein gemeten wordt vanaf het niveau van het afgewerkte terrein dat direct aansluit op de dichtstbijzijnde weg in de zin van de Wegenverkeerswet 1994;

Bouwhoogte bij HAT type:

De som van de mastlengte en de afstand vanaf de rotor tot aan het bovenste verticaal staande rotorblad.

Bouwhoogte bij VAT type:

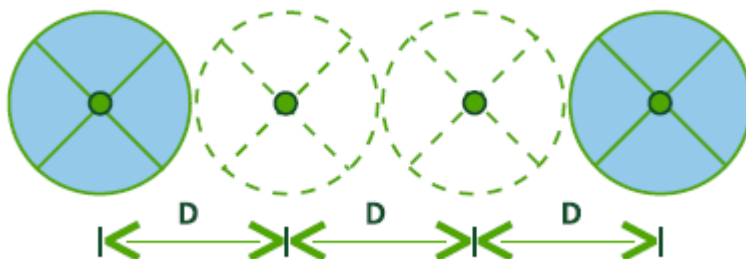
De som van de mastlengte en de rotorhoogte.

Afbeelding: HAT-turbine en VAT-turbine

Rotordiameter:

de diameter van de cirkel die door de tip (het uiteinde) van een rotorblad (wiek) wordt beschreven.

Onderlinge afstand bij meerdere kleinschalige windturbines

D = rotordiameter

Bijlage 1: Kaart Menterwolde

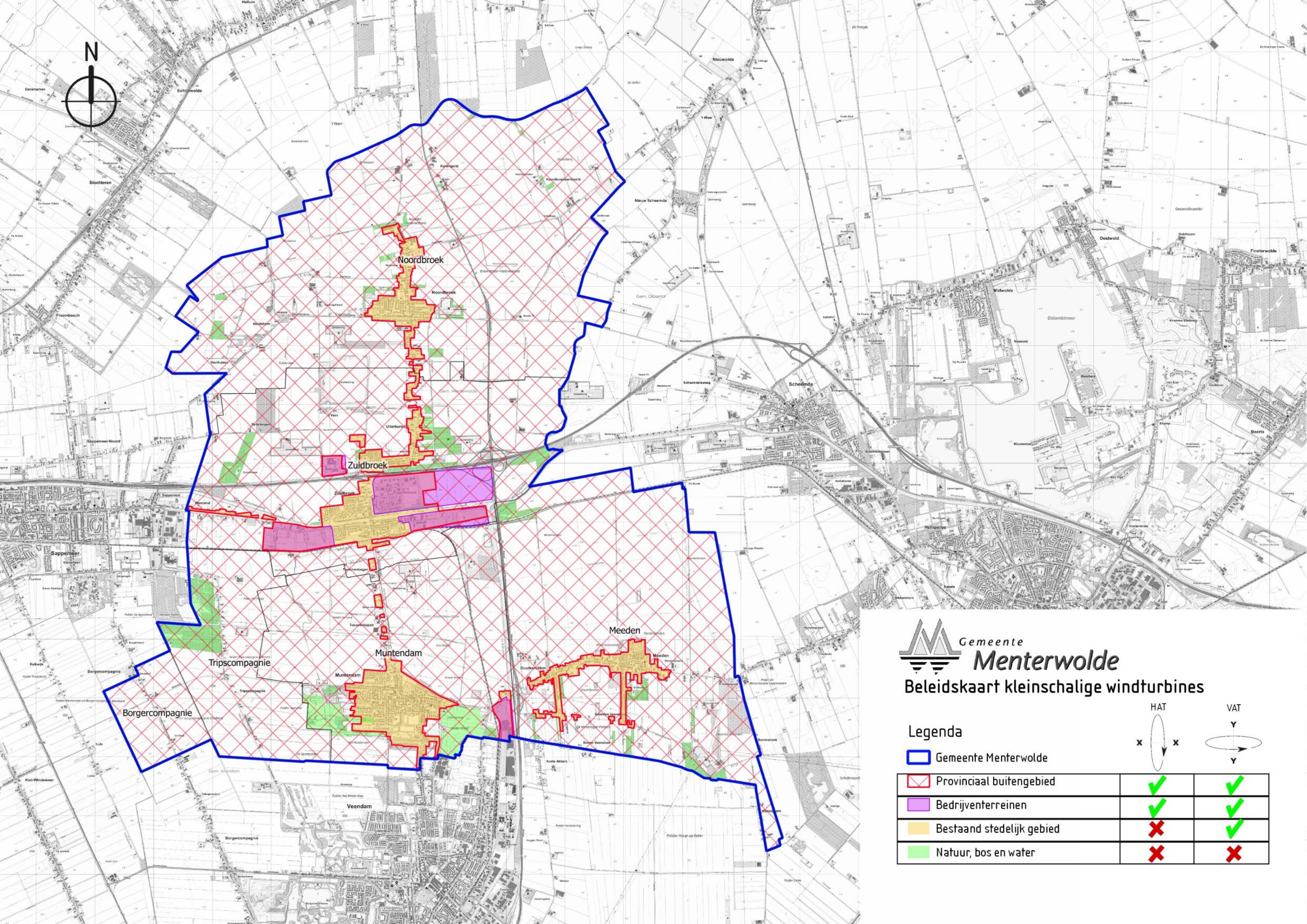

Bijlage 2: Kaart Slochteren

Bijlage 3: Nota inspraak en overleg

Gemeente Menterwolde
Beleidskaart kleinschalige windturbines

Legenda

 Gemeente Menterwolde		
 Provinciaal buitengebied		
 Bedrijventerreinen		
 Bestaand stedelijk gebied		
 Natuur, bos en water	